

GLEBALIŠKI LIST.

IZDAVA UDRUŽENJE
GLEB. VERJALCEV
MEŠTNOJ UDRUGI
LJUBLJANA.

SEZONA
1922-23

ŠTEV. 34.

Zahtevajte povsod
 čevlje z znamko
 tovaren

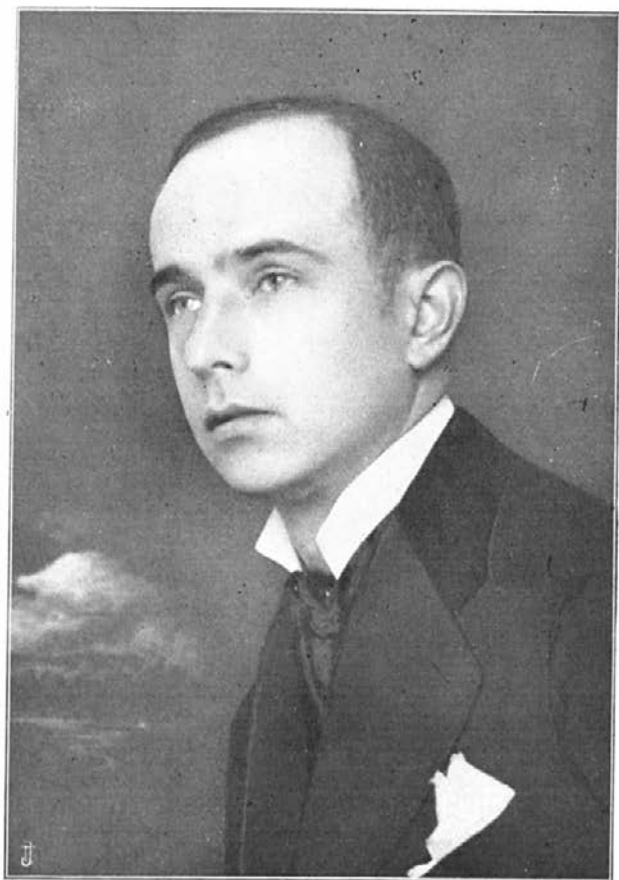
PETER KOZINA & KO., TRŽIČ.

Glavna zaloga v Ljubljani, Breg št. 20 ter
 Aleksandrova cesta št. 1.
 Podružnici v Zagrebu in v Beogradu.

NIKOLA CVEJIĆ

LEOPOLD KOVAČ

Spored

Drama:

Junij 6. sreda	— Hamlet.	Red B
„ 7. četrtek	— Ugrabljene Sabinke. Dijaška predstava po znižanih cenah. (Ob 4. pop.)	Izven
„ 8. petek	— Hasanaginica. Vojaška predstava. .	Izven
„ 9. sobota	— Zaprto.	
„ 10. nedelja	— Hamlet.	Izven
„ 11. poned.	— Hamlet.	Red E
„ 12. torek	— Zaprto.	

Opera:

Junij 5. torek	— Nikola Šubić Zrinjski. Premiera .	Red E
„ 6. sreda	— Madame Butterfly. Gostovanje ge Vere Bourago.	Izven
„ 7. četrtek	— Nikola Šubić Zrinjski.	Red C
„ 8. petek	— Luiza.	Red B
„ 9. sobota	— Nikola Šubić Zrinjski.	Red D
„ 10. nedelja	— Evgenij Onjegin.	Izven
„ 12. poned.	— Zaprto.	

Najfinejša svetlobna telesa

za stanovanja, vile, banke, bare, kine itd. kakor:

Iestence, namizne, stoječe svetilke i. t. d.

v vsakem poljubnem slogu, tudi po doposlanih načrtih, izdeluje v kovini, lesu, svili, steklu i. t. d. edina jugoslovenska

„Svetlobna industrija VESTA“.

Naročila samo na atelije „VESTE“, Ljubljana, Rolodvorska ulica 8/1.

HAMLET,

kraljevič danski.

Žaloigra v petih dejanjih. Spisal William Shakespeare.
Poslovenil Ivan Cankar.

Režiser: O. ŠEST.

Klavdij, kralj danski	g. Skrbinšek.
Hamlet, sin prejšnjega in nečak sedanjega kralja	g. Rogoz.
Polonij, prvi komornik	g. Lipah.
Laertes, njegov sin	g. Kralj.
Horacij, Hamletov prijatelj	g. Peček.
Voltimand	g. Markič.
Kornelij	g. Kumar.
Rozenkranc	g. Drenovec.
Gildenstern	g. Železnik.
Osrik	g. Sancin.
Plemič	g. Bertok.
Marcel	g. Medven.
Bernardo	g. Sancin.
Francisko, vojak	g. Smerkolj.
Rajnold, sluga Polonijev	g. Cesar.
Fortinbras, kraljevič norveški	g. Gregorin.
Duh Hamletovega očeta, prejšnjega kralja Hamleta	g. Terčič.
Prvi igralec	g. Danilo.
Drugi igralec	g. Sancin.
Tretji igralec	g. Kumar.
Igralka	gna Gorjupova.
Sluga	g. Bertok.
Duhovnik	g. Markič.
Prvi grobar	g. Plut.
Drugi grobar	g. Cesar.
Gertruda, kraljica danska in Hamletova mati	ga Medvedova.
Ofelija, Polonijeva hči	ga Šaričeva.

Osebe v igri:

Prolog	g. Kumar.
Kralj	g. Danilo.
Kraljica	gna Gorjupova.
Lucijan, kraljev nečak	g. Sancin.

Gospodje in gospé z dvora, častniki, vojaki, sluge.

Vrši se v Helsingöru na Danskem.

Glasbo zložil A. Balatka. — Po tretjem dejanju
daljša pavza.

Dijaška predstava po znižanih cenah.

Ugrabljene Sabinke

Veseloigra v štirih dejanjih.

Spisala brata Schönthan. Prevel E. Gangl.

Režiser: O. Šest.

Martin Golvič, profesor	g. Rogoz.
Friderika, njegova žena	gna Rakarjeva.
Pavla, njuna hči	gna M. Danilova.
Dr. Novak	g. Peček.
Marijana, njegova soproga	ga Wintrova.
Brumen, trgovec z vinom	g. Plut.
Mile Brumen, imenovan Zvezdan, njegov sin	g. Medven.
Emanuel Strize, ravnatelj gledališča	g. Danilo.
Roza, hišna pri Golviču	ga Rogozova.
Augusta, hišna pri Novaku	gna Gabrijelčičeva.
Mažgon, šolski sluga	g. Smerkol.

Kraj: majhno mesto. Čas: sedanjost.

Po prvem in drugem dejanju daljša pavza.

ZDENKA RODIČ damski modni salon

Ljubljana, Miklošičeva cesta 10

- - (Palača „Zadružne gospodarske banke“) - -

TRGOVSKA BANKA d. d. - LJUBLJANA SELENBURGOVA UL. 1

preje SLOVENSKA ESKOMPTNA BANKA

::: izvršuje vse bančne transakcije najkulantneje. :::

Vojaška predstava.

Hasanaginica.

Drama v treh dejanjih. Spisal Milan Ogrizović.

Režiser: ZV. ROGOZ.

Aga Hasanaga	g. Rogoz.
Hasanaginica	ga Rogozova.
Sultanija	ga Šaričeva.
Fata	gna Gorjupova.
Meho	* * *
Ahmed	* * *
Beg Pintorović, brat Hasanaginice	g. Skrbinšek.
Zarifhanuma, mati Hasanaginice	gna Rakarjeva.
Ummihana, mati Hasanagova	ga Juvanova.
Imoski kadi	g. Drenovec.
Ibrahim	g. Medven.
Husref	g. Železnik.
Robinjica Vlahinja	gna V. Danilova.
Latifa, služkinja Zarifhanume	gna Gabrijelčičeva.
Husejin, stari sluga Hasanagov	g. Terčič.
Starejšina svatov	g. Cesar.

Mali begovič v zibelki, služkinje, sluge, vojniki (askeri), kmetje, sužnje, muslimi, muslimke, družice, svatje, deca i. t. d.

Prvo in tretje dejanje se vrši v Hasanagovi kuli, drugo v hiši begovice Zarifhanume.

Čas: Narodna pesem.

Priporočamo

Kolinsko

cikorijo.

Nikola Šubić Zrinjski.

Glasbena tragedija v treh dejanjih in osmih slikah. Po drami
T. Körnerja spisal Hugon Badalić. Uglasbil Ivan pl. Zajc.

Dirigent: L. MATAČIĆ.

Režiser: V. SEWASTIANOW.

Nikola Šubić, hrvatski ban, poveljnik Sigeta	g. Levar.
Eva, njegova žena	ga Thierry-Kavčnikova.
Jelena, njiju hčerka	gna Thalerjeva.
Gašpar Alapić	g. Pugelj.
Lovro Juranić	g. Kovač.
Vuk Paprutović	g. Mohorič.
Sulejman Veliki, turški car	g. Zupan.
Mehmed Sokolović, veliki vezir	g. Sowilski.
Mustafa	g. Rus.
Ali Portuk	g. Zorman.
Ibrahim Begler-beg	g. Erklavec.
Levi, Sulejmanov zdravnik	g. Cvejić.
Timoleon	g. Perko.

Osmanka, Sokolica, Mejra, Fatima, Zulejka. Hrvatski častniki
in vojaki. Bule, odaliske, evnuhi, čuvarji saraja. Zbor vil,
turški vojaki.

Prva slika se godi v Beogradu, ostale v Sigetu in pred njim
v turškem taboru leta 1566.

Darila so najlepše — „slike“. Oglejte si jih Aleksandrova c. 5.

V. BEŠTER ATELJE „HELIOS“

MADAME BUTTERFLY.

Opera v treh dejanjih. Besedilo po japonski tragediji napisala
L. Illica in G. Giacosa. Uglasbil G. Puccini.

Dirigent: L. MATAČIĆ.

Režiser: V. SEWASTIANOW.

Madame Butterfly (Cio-Cio-San) . . .	ga Vera Bourago k. g.
Suzuki, njena služabnica	gna Rewiczeva.
F. P. Pinkerton, častnik, mornarice S. U. A. . .	g. Kovač.
Kate Pinkerton	ga Smolenskaja.
Sharpless, ameriški konzul v Nagasaki . . .	g. Levar.
Goro	g. Bratuž.
Princ Yamadori	g. Zorman.
Bonzo	g. Zorman.
Yakuzidé	g. Bekš.
Komisar	g. Pugelj.
Uradnik	g. Drenovec.
Mati Cio-Cio-Sane	ga Lumbarjeva.
Sestrična Cio-Cio-Sane	gna Koreninova.

Sorodniki, prijatelji in prijateljice Cio-Cio-Sane, sluge.

Godi se v mestu Nagasaki na Japonskem dandanes.

Zopet Puccini na našem odru. Priznajmo, vsi radi poslušamo njegovo glasbo, ki res osvaja srca poslušalcev. Veliki mojster, ki nas je v tekoči sezoni očaral s svojo Boheme, v prošli s Tosko, nas je znova posetil. Daleč nekje so njegove misli, daleč kjer se dviguje krasni Nagasaki sredi krizan-tem in črešenj na divnem gričku v mali hišici.

Prelepa mala Butterfly pride, spremljana od prijateljic, pozdravit dospelega mornarskega častnika Pinkertona, ki se raduje s svojim prijateljem Sharplessom krasote narave in vživa nje čare. Mladi Amerikanec se v šali hoče ženiti na »devetstoindvetdeset let« kot je japonski običaj, a iz te šale nastane resnica. Komisar nastopi in naznani navzočim, da Cio-Cio-San in F. P. Pinkerton stopata v zakon, kar potrdita z lastnoročnimi podpisi. Nato se praznuje svatba. A naenkrat se čuje iz dalje glas Bonza in sorodnikov male Butterfly, ki prihaja vedno bližje in proklinja nevernico. Vsi odidejo. Noč nastane. Iz pristana vstaja megla, lučke migljajo, vse je tiho, tupatam vzblesiti zvezda. Prokleta a srečna Butterfly išče v objemu svojega ženina pozabljenja in sreče.

Pinkerton odpotuje.

Mnogo časa mine. Butterfly živi zapuščena s svojo služkinjo Suzuki sredi cvetočega gaja v hišici na gričku v Nagasaki. Obljube Pinkertona so pozabljene, a ona mu ostane zvesta. Roko princa Yamadori odkloni. Nestrpna postaja. Tedaj ji Sharpless prinese pismo in ji pove, da Pinkerton prihaja. Čul se bo topov strel in ona bo srečna! Že ga zre pred svojimi očmi. V težkem pričakovanju, ukaže Suzuki, naj natrga cvetlic, ki jih potem natrosita po sobi, da jo omami njih duh, a svatbena halja, ki jo obleče naj budi spomine na ono srečno noč.

Tako čakata ženski z otrokom Cio-Cio-Sanini v hišici vso dolgo noč. Kdaj pride zaželjeni?

Dani se. Zora vstaja. Vse oživlja. Butterfly še vedno čaka odkod pride on, ljubljeni. Kaj bo rekel? Kako bo vesel, ko zagleda svoje dete?

Pa Pinkerton je že davno pozabil malo Japonko in se poročil z bogato miss Kate, ki izve o razmerju svojega moža in prosi malo Butterfly odpuščanja.

Tega ona ne prenese in si konča življenje.

**Drago
Schwab**
Ljubljana.

Oglašujte
v
Gledališkem
listu!

LUIZA.

Muzikalni roman v 4. dejanjih in 5. slikah. Besede in glasbo zložil Gustav Charpentier. Prevel dr. Ivo Šorli.

Dirigent in režiser: F. RUKAVINA.

Luiza	gna Zikova.
Mati Luizina	gna Rewiczeva.
Oče Luizin	g. Betteto.
Julij	g. Sowilski.
Irma	ga Korenjakova.
Kamila	ga Ribičeva.
Gertruda	ga Sfiligojeva.
Vajenka	gna Koréninova.
Eliza	ga Smolenskaja.
Pocestni paglavec	g. Bekš.
Plesalka	gna Svobodova.
Prodajalka premoga	ga Lumbarjeva.
Kolporterka	gna Jeromova.
Potočnjak, kralj norecv	g. Bratuž.
Cunjar	g. Zupan.
Prodajavec obleke	g. Banovec.
Pevec	g. Mohorič.
Krošnjar	g. Perko.
Prvi filozof	g. Debevec.
Slikar	g. Drenovec.
Mladi pesnik	g. Povše.
Študent	g. Filipov.
Prvi stražnik	g. Rus.
Drugi filozof	g. Gostič.
Kipar	g. Jevnikar.
Drugi stražnik	g. Zorman.

Prodajalci in prodajalke, gospodinje, delavci in delavke, umetniki, grizete, postopači, berači, pohajači, paglavci, ljudje iz predmestja, občinstvo na veselici.

Dejanje se vrši dandanašnji v Parizu. Deloma nove dekoracije izdelal g. V. Skružny.

Evgenij Onjegin.

Lirična opera v sedmih slikah po besedilu Puškina, uglasbil
P. Čajkovski.

Dirigent: F. RUKAVINA.

Režiser: V. SEWASTIANOW.

Larina, posestnica	ga Smolenskaja.
Tatjana)	njeni hčerki . . . . . gna Zikova.
Olga)	. . . . . gna Sfiligojeva.
Filipjewna	ga Rewiczewa.
Evgenij Onjegin	g. Balaban.
Lenski	g. Burja.
Knez Gremin	g. Betetto — Zathey.
Stotnik	g. Zorman.
Saretzki	g. Pugelj.
Triquet, Francoz	g. Bratuž.
Gillot, dvorjanik	g. Drenovec.

Kmetje, plesni gostje, posetniki, oficirji.

Dejanje se deloma godi na posestvu na deželi in Petrogradu
v drugem desetletju tega stoletja.

Vsebina. 1. dej. Onjegin, ki gospodari na velikem podedovanem posestvu, in mladi pesnik Lenski, sta prijatelja. Lenski občuje pri posestnici Larini, ki ima dve hčerki. V eno, v Olgo, je zaljubljen sam, druga, Tatjana, se zaljubi v Onjegina in mu to v pismu prizna. Tudi Onjegin jo ljubi, toda zdi se mu, da mu manjkajo lastnosti, primerne za zakon. Tatjana je nesrečna, Onjegina pa vseeno ljubi.

2. dej. Tatjana obhaja svoj god. Onjegin se jezi nad Lenskim, ki ga je spravil na godovanje. Maščuje se nad njim tako, da koketira z Olgo, njegovo nevesto. Lenski ga pozove na dvoboj. Na tem dvoboju ustrelji Onjegin po nesreči Lenskega.

3. dej. Onjegin potuje brez miru po svetu. Po dolgih letih se vrne v Peterburg. Udeleži se domače veselice pri knezu Greminu. Žena tega kneza je — Tatjana. Onjegin vzplamti, jo vzljubi, hoče jo za vsako ceno. Tudi Tatjana ga še ljubi. Toda svojemu možu ostane zvesta. Onjegin odide uničen v svet.

Dr. Fran Mohorič:

Poglavje o glasbenih razpisih.

(Konec.)

Ipavčev: »Kdo je mar?« se je pel prvič v Ljubljanski čitalnici 21. februarja 1864 pod vodstvom pevovodje Fabjana, (kteremu v prid so šli dohodki 362 gl.) z veliko pohvalo.

Skladatelj Ipavec je bil že ob Vodnikovi besedi (2. feb. 1863) naprošen za dovoljenje, da sme čitalnica proizvajati njegovo skladbo.

Ob pevanju te pesmi je po izvestju »Novic« — »navdušenost« zgrabila vse. Češki mojstri so prav sodili, rekoč, da če gre Maškovi skladbi prednost v glasbenem (muzikalnem) oziru, gre Ipavčevi v izvirni glasbeni iznajdbi (in »Novice« še pristavljajo: — v n a r o d n e m značaju). Od slave — se je po vsaki kritiki dvorana tresla. Skladba je prirejena s spremljevanjem glasovirja. — Kakor se to da posneti iz izvestja o veselici (spremljala Tina Bleiweisova str. 132; 146).

Tudi v Ipavčevem zapisu, katerega je za Glasbeno Matico spisal matični odposlanec (po Ipavčevi smrti) Matej Hubad, je istotako posneti, da je bilo začetkoma prirejeno le glasovirsko spremljevanje, orkestralno spremljevanje je oskrbljeno še le pozneje. V osemdesetih letih (1885) je Ptujsko pevsko društvo proizvajalo »Kdo je mar?« in se nahajate v Ipavčevi zapuščini dve orkestralni razdelnici. Govorilo se je v osemdesetih letih, da je Ipavec oskrbel orkestralno opremo s praško pomočjo.

Prav na podoben način, kakor do skladbe: »Kdo je mar?« Gasparja Maška in Benjamina Ipavca je prišla slovenska prosveta do prve operete—opere: »Gorenjskega Slavčka«, namreč potom razpisa. Hrepenenje po slovenski opereti (ki bi se dala takrat uprizoriti) je izšlo iz dramatičnega društva, kateremu je priskočil na pomoč dr. Zarnik, predlagal in dosegel v seji deželnega zbora kranjskega razpis nagrad v skupnem znesku po 1100 gl. (lepa vsota za takratno vrednost!) in sicer 250 gl. za izvirno žaloigro, 250 gl. za izvirno dramo, in dve nagradi po 250 gl. za dve opereti ter dve nagradi po 75 gl. za dve operetni besedili. Toda nobena izmed teh nagrad ni prišla do veljave — razun besedja in skladba: »Gorenjskega Slavčka«, ker druga v tekmovanje predložena dela niso bila spoznana sposobnim za nagrado. Razpis za žaloigro, dramo in drugo opereto je ostal brezploden kakor svoj čas razpis nagrad za Vodnikov dan. Iz prve črtice vemo, kako je prišlo do Foersterjevega tekmovanja pri razpisu nagrade in do operete in opere: »Gorenjski Slavček«, ki dela slovenskemu gledališču leta 1922/23, skladatelju in proizvajalcem toliko uspeha, priznanja in časti.

»Kdo je mar?« — otca Gasparja Maška se je pel tudi še pozneje pri koncertnih proizvajanjih Glasbene Matice z velikim uspehom in sicer na prvem Matičnem koncertu pod vodstvom dr. Grossa dne 8. junija 1888 (s polnim orkestrom — vojaške godbe pehotnega polka 17 (baron Kuhn); tenorski samospjev je pel Pogáčnik, baritonski pa Pucihar, in potem pri 24. matičnem koncertu pod vodstvom Josipa Čerina dne 14. in 15. novembra 1896 z orkestrom 27. pehotnega polka, tenorjem Medenom in baritonom Josipom Nollijem. (Izvestje Gl. M.)

Skladbe ostalih 6 razpisanih tekmovalcev in imena skladateljev so ostala prikrita. Čudom se je čuditi, da je bilo pri tem razpisu toliko tekmovalcev, in zanimivo bi bilo sedanji dobi poznati imena in njihove skladbe. Če tudi delo ni uspelo, je hvaliti njihovo rodoljubno voljo in požrtvovalnost: Ut desint vires, tamen est laudanda voluntas.

Pozneje je z dobro srečo razpisala nagrade za najboljše skladbe Glasbena Matica, ko je dorasel slovenski glasbi že trden skladateljski zbor. Zlasti je omenjati jubilejski razpis: 14. julija 1898 po 600 K in 300 K za najboljši izvorni, za proizvajanje sposobni epiški skladbi (oratorij, balada, romanca, legenda, epiški ciklus) do 1. januarja 1900, kateri pa izjemoma ni imel nobenega uspeha.

Razpis je splošen, stremi — po koncertnih izgledih na Fibichovi Pomladni romanči in Dvořakovem »Mrtvaškem ženinu« — po slovenski skladbi enake vrste.

Več sreče so imeli drugi Matični, zlasti leta 1907 objavljeni, razpisi nagrad (Gl. M. je pripravljena vredne skladbe primerno nagraditi) do 1. septembra 1907 — za Gregorčičev večer in zgolj na besedje Gregorčičevih pesmi. Skupna vsota nagrad je znašala 540 K. Vloženih je bilo 27 skladb, 10 izločenih, 17 nagrajenih.

K razpisu istega leta 1907 — do 1. decembra 1907 (za slovenske, hrvaške ali srbske skladbe) je bilo vloženih 53 skladb, 6 izločenih, 34 odklonjenih, 13 nagrajenih. (Izvestje 1906/7.) In čudo: — Za novo — opereto in opero — ni od leta 1872 — več nobenega razpisa, niti po bivšem deželnem zboru — niti drugod, — in vendar bi tak »moderen« razpis prav v sedanjih časih imel pričakovati dobrega uspeha. Vprašanje, ali gre tudi brez razpisov, naj ostane odprto.

Na nekaj pa je vendar treba opozarjati.

Razpis Bleiweisovih »Novic« je mogel biti uspešen in je uspel, ker je razpis 1. sam dal skladateljem — besedje za skladbo, in 2. ker je bilo to besedje tudi zares za skladbo sposobno; in tretjič, ker so skladatelji vedeli, da je presoja njihovega dela — v zdravih, poštenih, neodvisnih rokah — treh praških veščakov — vzvišenih nad krajevne struje in sposobnosti.

Enako je mogel biti uspešen in je — nepričakovano uspel, razpis deželnega odbora za slovensko opereto, — ker se je ob enem

razpisala nagrada za besedje — in se je spisanje takega besedja posrečilo. Brez tega besedja bi ne bilo — ne operete, ne opere: »Gorénjski Slavček«! Nadalje je bilo prav modro, da je deželni odbor vnaprej izposloval oceno po — treh čeških glasbenih veščakih (Bendl, Prochazka, Smetana).

Nasprotno je pozneje, mnogo pozneje ob zboljšanih razmerah domače glasbene prosvete — ostal razpis — jubilejski razpis Glasbene Maticе (izvestje 1897/98) brez uspeha. Matica je pač razpisala dve nagradi (600 K, 300 K) za epično skladbo (balado, romanco, oratorij ali epiški »ciklus«), pa ni povedala, kje naj bi si skladatelji dobili in poiskali besedje.

Foersterjevi: Turki na Slevici (naš prvi oratorij — če se uvažuje pobožno, verno in versko stališče, odnosno naša prva balada, če se uvažuje posvetno stališče; — epsko lirski skladba z razdeljenima pevskima vlogama, — če se sme tako reči), so od razpisa časovno oddaljeni in samostojno vznikli.

V »patriarhalni« Sloveniji — je res bilo lažje in častneje, če so ocene izrekli sloveči češki glasbeniki — dandanes vladajo povsod (več ali manj) glasbene struje, — a pri nas vrhu tega še vedno glasbene osebnosti — kar pa razpisom — ni ugodno. Na vsak način je pisateljem uvaževati, da l. ocenitelje naznani — istočasno z razpisom za naprej (z odklanjalno pravico za tekmujočega — kritnoimenca brez navedbe razlogov pri razpisatelju istočasno s predloženim delom). Treba je torej imenovati za vse slučaje — tudi namestnike, kadar so presojevalci domačini. Na vsak način ne sme biti nobeden tekmovalec med ocenitelji.

Kakor stoje stvari, bo pa težko dobiti doma zadostno število neprizadetih glasbenikov. Za večja in velika dela je torej vzgled »Novic« — še vedno vsega uvaževanja vreden.

Navadno se pojavljajo vsa večja dela samoniklo — brez razpisov — stvarno ne zadostno zanesljivih.

Tudi sicer razpisi raznih prosvetnih društev (Mohorjeve družbe, Slov. Matice itd.) baš niso imeli potrebnega uspeha, ker je pri družbi vrženo delo kar pred množico odbora, in zgodovina notranjih odborovih ocen in »mrevrenj« res ni spočljiva, ker gre pri društvih v zgubo uredniška tajnost in morda celo snov!..

In vendar bi glasbeni razpisi — mogli tudi sedanji dobi roditi marsikak dičen in veličasten sad — če bi imeli z dravo temeljno podlago za — nepristransko in neoporečno, za naprej določeno oceno, jamstvo za uredniško tajnost in za snov. Ni odveč, če more razpisatelj vsaj kot vzorec ali vzgled skladateljem imenovati kako pripravno besedje — pri popolni svobodi, da si skladatelj oskrbi odnosno ima pravico oskrbeti besedje sam.

Zlasti je treba pri velikih — opernih, oratorijskih — sploh večjih besedjih — razpisati tudi nagrado za besedje — in ker nova doba ne pogreša skladateljev in pisateljev — sme dostojen razpis še vedno upati na plodonosno žetev.

Ne spuščaje se v neplodna razmotrivanja, bi morda, kakor stoje stvari, bi stvari pač ne škodilo, če bi država pri svojih

prosvetnih — zlasti glasbenih razpisih dala nagradne svote na razpolago posameznim narodnostnim krajinam, po istih pravcih.

Razpisi bi se tako mogli prilagodovati krajskim prosvetnim težnjam, pri čemer bi se morali ocenjevatelji brezizjemno določiti naprej — njih ocene bi se imele v ugodnem slučaju tudi spodobno objaviti. In če doma ni dovolj neprizadetih ocenjevateljev — je vendar še v pomoč — sestra Praga, naša prosvetna posestrima in prijateljica izza »patrijarhalne« dobe narodnega prebujenja — dokler ne bo poslovala — skupna prosvetna slovanska matica — kot stalna pospeševaljica in negovalka prosvetnih del vseh svojih rodov. —

Jubilej Vaclava Talicha. 28. maja je slavil slavni češki dirigent Vaclav Talich 40-letnico svojega rojstva. Rojen je 1883 v Kremžiru, kjer je bil učitelj glasbe. 1903 je Talich dovršil z izvrstnim uspehom praški konzervatorij kot premiant violinske šole prof. Ševčika. Nato je postal član berlinske filharmonije, leta 1905 koncertni vodja v Odesi, leto nato pa profesor konzervatorija v Tiflisu, odkoder se je vrnil že ob letu v Prago in 1908 prevzel vodstvo »Orchestralní sdružení«. 1909 je prevzel vodstvo Slovenske filharmonije v Ljubljani. Leto nato gre študirat k slavnemu Maksu Regerju v Lipsko in hospitirat pri Arturju Nikischu. L. 1911—12 je deloval na ljubljanski operi, potem pa je odšel na plzensko mestno gledališče. Za vojne je bil kot gost dirigent Češke filharmonije, katero vodi že od l. 1919. — Časi, ko je plodonosno deloval med nami, so nam še v najlepšem spominu, saj so bili ti časi velepomembni za razvoj našega glasbenega življenja. Kdo se ne spominja slavnih Talichovih koncertov! Zato tudi mi častitamo mojstru najiskrenejše k njegovi štiridesetletnici!

Heinrich Grünfeld je igral pri neki pogrebni svečanosti ginjive žalostinke. Ko je končal, stopi nekdo izmed ginjenih poslušalcev k njemu, mu hvaležno stiška roko ter pravi: »Prosim vas, da igrate tudi pri mojem pogrebu!« Grünfeld ga nato vpraša: »Katero delo pa bi najraje poslušali, ko boste umrli?«

»**Gledališki dan**« na Dunaju se vrši jeseni. To bo kongres igralcev, gled. ravnateljev in kritikov, ki bodo pretresali vsa aktualna vprašanja, gostovanja, sistem »starov«, gledališke šole in podobno.

»**Will Shakespeare**« je naslov nove angleške igre, katere glavni junak je Shakespeare. Avtorica je pisateljica miss Clemence Dane.

HOTEL „TRIGLAV“ POLEG POSTAJE BLED.

KRASNE SOBE Z RAZGLEDOM NA JEZERO. — NAJUGODNEJŠE CENE V MAJU IN JUNIJU.

Se priporoča izletnikom
A. MAJČEN, hotelir.

Sebeljak

Anton

Različne novitete.

I.

Anatole France »Les Dieux ont soif«, dramatizacija Peirra Chainea v gledališču Odéon v Parizu. — Anatole France je eden največjih pisateljev ne samo francoskih, temveč svetovnih sploh. Nikdar ni hlinil svojega prepričanja, vedno je bil delavni sotrudnik socialistične stranke in sicer njen skrajni levičar. Ta opazka nam je potrebna za ilustracijo njegovega dramatizovanega romana. Roman sam je izšel že pred leti in bil preveden na vse jezike večjih narodov ter obravnava snov francoske revolucije. Že takrat ga niso razumeli ter ga smatrali reakcionarnim. Seveda popolnoma krivično. Anatole France, skrajni levičar, ni napisal nobene proslave starega režima in oni, ki so v tem delu kaj takega slutili, so fanatiki, katerim je že v istem Parizu H. Heine poklonil naslov »popje ateizma«. Res pa je seveda, da Anatole France, ravno zato, ker je skozinskoz svoboden duh, ni odobral iz golega rešpeкта do velike revolucije onega krvoprelitja pod Robespierjevo strahovlado. In ker je principiелno zoper vsako smrtno kazen in krvoprelitje, je ravnoisti Anatole France poslal svoj protest tudi v Moskvo samo, da bi omogočil pomiloščenje na smrt obsojenih žrtev sovjetskih sodišč.

Anatole France si razlaga postanek francoske revolucije iz napak »ancien régime« in ravnotako iz mistično-političnega navdušenja ravno njenih najboljših in najčistejših pripadnikov, ki pa so bili enako netolerantni, krviželjni in kruti kot kaki drugi fanatiki sploh. Teorija sanskulottov in jakobincev je postala religija prav tako kot je boljševištvu dandanes v Rusiji religija, vsaj pri bistvenih elementih. Žalostno pa je dejstvo, da so v takih potresnih časih ravno najbolj dostojni in častivredni elementi najbolj nevarni, medtem ko si nesramni lopovi dobro premislijo, predno prelivajo kri. In ravno to je hotel Anatole France dokazati v svojem romanu. Dasiravno se dramatizacija romanov še nikoli ni odersko obnesla, tvori pričujoči slučaj razveseljivo izjemo. Naj bo temu vzrok to ali ono, dejstvo je, da spada to delo med najboljše in najbolj dramatične, kar so jih zadnje čase v Parizu na odru doživeli.

Evariste Gamelin je ubog slikar in prepričan jakobinec, ki životari s svojo materjo v širomašni podstreščini. Njegova sestra se je izpeljala pred leti z nekim aristokratom ne da bi dala kaj glasu o sebi. Drugo leto republike; poletje, čas groze. Evariste ljubi hčerko nekega založnika bakrorezov in tudi ona ga ljubi. To idilo izpremenita dva dogodka: sestra Evaristova se vrne preoblečena domov zajedno s svojim ljubimcem, ki je kakor ona navdušen royalist. Ljubimca spoznajo in zapro. Julie, njegova ljubica, gre prosit pomoči k svoji materi, kajti Evariste Gamelin, Juliejin brat, je predsednik revolucijskega tribunala.

Drama se tedaj lahko prične. Porotnik Evariste je fanatik revolucije. Žrtvoval bi za svoje nazore lastno družino in lastno mater. V svoji ideologiji je mnenja, da je bila njegova sestra zapeljana od aristokrata, katerega ona kot hčerka »naroda« nikdar ljubiti ne more. V resnici pa Julie ljubi tega »tirana«, čeprav jima gre zdaj slabo, zdaj dobro in celo nesebično ter pošteno dela za royalistično idejo, ne meneč se za nevarnost, ki preti njenemu življenju. Ko Evariste to izve, da Julienijega ljubimca, ki je zaprt v Conciergerie, obglaviti z guillotino. Dne 8. Thermidora. — Dan nato, dne 3. Thermidora, je bil padec Robespiera. Gamelina bi morala doleteti usoda njegovih tovarišev; sestra ga hoče rešiti in bi ga tudi mogla rešiti, toda Evariste si raje sam konča življenje, kot da prosi milosti od kontrarevolucionarjev in jakobincev.

To dramo so imenovali revolucionarno. Nek časopis je prinesel celo naslov: »V Odéonu so v enem večeru osemkrat vpili »Vive le roi!« — no, pa to je bilo samo pri neki drami, ki jo je spisal Anatole France.« Drama pa v resnici samo proklinja fanatizem in vsak politični dogmatizem. Če je naslikal kontrarevolucionarce bolj človeške in simpatične kot jakobince, je storil to radi tega, ker mu je bolj simpatičen oni, ki respektira človeško življenje kot pa Kain, ki mori lastnega brata iz navdušenja dogme, pa najsibo ta K. Marxov »Kapital in delo« ali pa »Déclaration des droits de l'homme.«

(Dalje.)

»Župan iz Stilmonda« je vojna drama M. Maeterlincka, spisana leta 1917, igrana pa prvič v Parizu šele po vojni. Francoska cenzura ni dovolila, da bi se razlagala krutost nemških oficirjev napram Belgijcem kot službena poslušnost in pritisk od zgoraj. Zakaj v drami govori župan iz Stilmonda, ko ga hočejo kot talca Nemci ustreliti, opravičujoče nemškemu poročniku, soprogu županove hčerke takole: »Ti veš prav tako dobro kot jaz, da je Oto le kolesce tega velikega delujočega stroja in da se ne more ločiti od njega. Prav tako malo je odgovoren za krivico, ki mi jo dela, kot meč, ki ga nosi ali kot onih dvanajstero pušk, ki bodo streljale name. Gledajmo stvari take kot so in dvignimo se že končno iznad fraz...!«

»Sinja ptica« se imenuje malo rusko kômorno gledališče, ki goji ples, narodno pesem, mimiko, melodram in ki je slavno po svoji moderni, toda visoko umetniški inscenaciji in kostumu. Želo je velikanske uspehe v Berlinu in Pragi, sedaj pa se je vzdignilo na potovanje v Stockholm in Curih.

GRIČAR & MEJAČ ZALOGA OBLEK ZA DAME,
GOSPODE IN OTROKE

LJUBLJANA, Šelenburgova ulica 3.

Vogal Knaflove ulice.

Razno.

»Leonce in Lena«, klasično Büchnerjevo veseloigro igrajo te dni z velikim uspehom v Pragi. Ko pa so jo igrali v Büchnerjevem rodnem mestu Darmstadt, je dobil intendant Gustav Hartung, ki je znan kot odličen nemški režiser, oster ukor od heziškega deželnega zbora. Igro so označili gospodje od dež. zbora kot »žalostno besedičenje, neduhovito neumnost, zasmehovanje monarhije« ter so posebno kazali na dejstvo, da nastopa v igri škof, ne pa dvorni pridigar, kakor si ga je zamislil Büchner sam.

Lord Carnarvon — junak v opereti. Odkritje Tutankhamonove grobnice v Luksorju je postalo žrtev nenasitnih po efektih, novotarijah, senzacijah, samo ne po denarju hlatajočih operetnih libretistov in teaterskih judov. Najnovejše egipčansko mrtvašnicarsko gledališko delo je opereta »Agri«, kateri sta napisala besedilo A. Willner in W. Stärk, muziko pa E. Stefan. Junak operete je angleški lord — egiptolog (kdo drugi če ne lord Carnarvon?) — in bo šla seveda ta opereta že v prihodnji sezoni na deske v Berlinu in na Dunaju.

Deficit drž. gledališč (opere in Burgtheatra) na Dunaju znaša okroglo 24 milijard n. a. kron letno. Vlada bo imenovala upravnega komisarja, čigar naloga bo ozdraviti finance obeh gledališč.

Carusovo premoženje. Sedaj prinašajo newyorški časopisi natančna poročila o tem. V čistem denarju ga cenijo na 50 milijonov lir. Velikanske cene so njegove umetniške zbirke, katerim so prisodili strokovnjaki vrednost 40 tisoč funtov šterlingov. Carusovi dediči prejemajo od fonografskih družb letno borili pol milijona dolarjev. Praktična njegova vdova pa je že začela z razprodajo dragocenih zbirk.

Za Borštnik-Verovškov nagrobni spomenik so darovali: po 100 Din: gg. M. Hubad, L. Petrovič, E. Frolich; po 60 Din: g. F. Kollman; po 50 Din: kavarna »Zvezda«, gg. I. Popovič, Hrovat & Komp., bratje Dolničar; po 40 Din. gg. H. Nučič, A. Rojina & Komp., L. Černe; po 30 Din: »Menjalnica trgovske banke«, gg. F. Bizjak, M. Kuštrin, I. Premelč, V. Bajt, F. Štupica, neimenovani; po 30 Din: The Rex Co., »Jadran«, gg. Reicher & Turk, I. Bonač st., I. Vavpotič, P. Golia; po 20 Din: »Vesta«, Meinl d. d., gg. G. Černy, J. Šušteršič, A. Lampret, F. Magdič, J. Zidar, Gričar-Mejač; po 15 Din: gg. Košmelj, M. Ravtar; po 10 Din: g. Premelj, neimenovani, B. Jeršič, J. Franke, V. Bežek, neimenovani, J. Laun, J. Dobry, neimenovani, F. Murko, J. Černe, P. Jak, neimenovani, J. Černe, Ig. Vok, I. Medvešek, neimenovani. P. Jeras, I. Mandelj, S. Bizjak, S. Rus, F. Turk, F. Pišek. Dragi izkaz 5522 Din, skupaj 7012 Din. Vsem darovalcem iskrena hvala! — Udruženje gled. igralcev. Tretji izkaz.

Slike gledaliških umetnikov se dobe v trgovini s slikami »Special« A. Babka na Aleksandrovi cesti.

Današnja številka prinaša kot umetniški prilogi sliki dveh članov opere, gg. Kovača in Cvejiča. (Atelje »Helios«, Bešter.)

**Mnogo
denarja**

si lahko prihranite

ako kupujete blago za moške
in ženske obleke, perilo, tri-
kotažo, posteljno opremo itd.

v velikem skladišču blaga

veletrgovine

A. & E. Skaberne

Ljubljana, Mestni trg 10.

Urejuje Fran Lipah.
Cena Din 3.50.
Tiska Zvezna tiskarna v Ljubljani.